

Warunki pracy i prawa pracownicze w Los Pelambres

Kopalnia Sierra Gorda (Fot: KGHM).

Warunki pracy i prawa pracownicze w Los Pelambres

Los Pelambres to piąta co do wielkości kopalnia miedzi na świecie. Znajduje się w Chile. W czasach dyktatury wojskowej gen. Augusto Pinocheta prawo do eksploatacji tej kopalni uzyskała amerykańska Anaconda Minerals Corporation, a pod koniec dyktatury chilijską gałąź Anacondy wykupiła potężna chilijska grupa rodziny Luksic. Będzie tu mowa o warunkach pracy (płacach i długości dnia roboczego) oraz reprezentacji związkowej w tej kopalni.

Oceniemy tu, czy w kopalni Los Pelambres płace są zgodne z gospodarczymi realiami górnictwa w Chile, czy też występują różnice płacowe między bezpośrednio zatrudnionymi przez spółkę pracownikami a pracownikami zatrudnionymi przez podwykonawców i jak spółka wywiązuje się z wymogów związanych z różnymi definicjami dnia roboczego w prawie chilijskim.

Kopalnia Sierra Gorda w Chile (Fot. Sierra Gorda SCM).

Ogólnie rzecz biorąc na górnictwo przypada w Chile około 2% ogółu miejsc pracy. W sektorze tym płace realne są najwyższe w kraju i nadal rosną. W 2015 r. były o 12,8% wyższe niż w 2010 r. Mierzone w bieżących dolarach amerykańskich były jednak o 11,6% niższe z powodu ostrej deprecjacji chilijskiego peso w stosunku do dolara, która w tym samym czasie wyniosła 34,2% i obniżyła wzrost kosztów pracy.

W konkretnym przypadku kopalni Los Pelambres członkowie działającego w niej związku zawodowego powiedzieli, że w porównaniu do innych dużych spółek górniczych płace są przeciętne. Robotnicy mają dobrą płacę podstawową, ale gorsze premie, jeśli porówna się je z premiami w takich kopalniach, jak Escondida, należąca do angielsko-australijskiego BHP Billiton – największego na świecie koncernu wydobywczego. Związkowcy powiedzieli: „Z jednej strony to niedobrze, ponieważ dostajemy mniej pieniędzy niż inni robotnicy w przemyśle górniczym, lecz z drugiej strony to dobrze, ponieważ płaca podstawowa jest podstawą wyliczania emerytur i podstawą rokowań, kiedy wygasa umowa.”

Umowy i rokowania zbiorowe pracy

Zazwyczaj skalę płac spółka negocjuje ze związkiem zawodowym w toku rokowań zbiorowych pracy. W listopadzie 2018 r. w kopalni działały »

Dzięki temu projektowi Los Pelambres doda średnio 60 tysięcy ton drobnej miedzi rocznie, umożliwiając mu odzyskanie poziomów produkcji.
(Diario el Día, www.diarioeldia.cl/economia/mineria/proyecto-ampliacion-minera-pelambres-generaria-tres-mil-empleos).

Ducto Minera Los Pelambres (www.olca.cl).

Kopalnia Sierra Gorda (Fot: KGHM).

Kopalnia Sierra Gorda (Fot: KGHM).

trzy związki. Do Związku Przedsiębiorstwa Górniczego Los Pelambres, działającego na terenie samej kopalni, należało 470 pracowników, a do związku działającego w zakładzie wzbogacania miedzi – około stu. Trzeci to związek pracowników nadzoru. W kopalni związek zawsze prowadzi rokowania przed wygaśnięciem umowy zbiorowej pracy, przy czym, zgodnie z ustawodawstwem chilijskim, umowa taka różni się od układu zbiorowego tym, że nie zawiera się jej w ustalonym przez prawo terminie i nie odbywa się to pod presją strajkową. Innymi słowy związek miał historycznie dobre stosunki ze spółką, jeśli chodzi o rokowania płacowe. Zmieniło się to jednak w 2018 r. w wyniku zmian w kierownictwie kopalni. Związek nie był w stanie doprowadzić do zawarcia umowy zbiorowej. Punktem krytycznym stała się sprawa pracy w godzinach nadliczbowych i w dniach wolnych od pracy. Zgodnie z relacjami członków związku działającego w samej kopalni, spółka negocjowała ze związkiem działającym w zakładzie wzbogacania miedzi i osiągnęła z nim porozumienie w tej sprawie. W rezultacie na związek działający w kopalni wywierano presję, aby zaakceptował wynegocjowaną przez inny związek umowę, co już samo w sobie było praktyką antyzwiązkową. Presja jednak się nie powiodła – przystąpił on do regulowanego przez prawo rokowania i wynegocjował wyższe wynagrodzenie niż to, które spółka zaoferowała związkowi działającemu w zakładzie wzbogacania.

Praca niewolnicza u podwykonawców

Warunki pracy pracowników zatrudnionych bezpośrednio przez spółkę różnią się od warunków pracy u podwykonawców, tzn. w przypadku tych pracowników, którzy pracują w tym samym co ci pierwsi miejscu, lecz są zatrudnieni przez agencję. Według stanu rzeczy z grudnia 2017 r., tylko 30% wszystkich pracowników sektora w całym kraju było zatrudnionych bezpośrednio przez spółki górnicze. Była to sytuacja typowa w ciągu »

Po tragedii w Brazylii, przerwanie tamy w Los Pelambres (www.terram.cl).

10 minionych lat; pozostali byli zatrudnieni przez podwykonawców. Ma to poważne konsekwencje w sferze praw pracowniczych. Zdaniem niektórych związków zawodowych „pracownicy zatrudnieni przez podwykonawców w przemyśle miedziowym stali się w XXI w. wykonawcami pracy niewolniczej. Pozbawieni praw i ochrony socjalnej są oni upośledzeni i bezbronni”, skarży się Cristián Cuevas, przywódca związku pracowników zatrudnionych przez podwykonawców w przemyśle miedziowym.

W przypadku kopalni Los Pelambres wygląda to jeszcze gorzej. Kopalnia ta zatrudnia łącznie 5647 pracowników, z czego tylko 16% jest bezpośrednio zatrudnionych przez spółkę; pozostałe 84% to pracownicy zatrudnieni przez podwykonawców. Jest to szczególnie niepokojące zjawisko. Cuevas stwierdza, że ci pierwsi „korzystają z godnych praw, natomiast sytuacja pracowników zatrudnionych przez podwykonawców jest przerażająca”, bo „na przykład w kopalni Escondida na 200 robotników przypadają cztery prysznicze i śpią oni zgodnie z systemem ‘ciepłych łóżek’ (kilku robotników śpi kolejno na tej samej pryczy), a jest to praktyka, która powinna przejść już do historii”.

Dzień i tydzień roboczy

Jeśli chodzi o dzień roboczy, to w Chile normalnie pracuje się 45 godzin w tygodniu, po 9 godzin w ciągu 5 dni, a pozostałe 2 dni są wolne. Chilijaska Dyrekcja Pracy może jednak wyjątkowo zezwolić na pracę w innym systemie. W sektorze górniczym najpowszechniejsza jest praca w systemie 7x7, co pozwala pracownikom pracować 12 godzin dziennie przez 7 dni, a następnie odpoczywać przez kolejne 7 dni. Taka sama kombinacja – 12-godzinny dzień roboczy – występuje również w systemie 4x4. Systemy te są tak skonstruowane po to, aby pracownicy mogli podróżować do pracy daleko od swoich miejsc zamieszkania i aby zapewnić wydajność pracy w przemyśle wydobywczym.

Fot: KGHM

Zgodnie z relacją przedstawiciela związku zawodowego działającego w kopalni Los Pelambres, większość robotników należących do tego związku pracuje w systemie 7x7, a pozostali pracują w systemie 4x3 albo 5x2. Wyjątkowe dni robocze w górnictwie są związane z takimi sprawami, jak jakość czasu wolnego, cykle dobowy i biologiczny, życie społeczno-rodzinne, wydajność pracy, bezpieczeństwo, zdrowie psychiczne i fizyczne oraz dobrobyt. Systemy pracy zmianowej mogłyby być zrewidowane przez spółkę, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że – jak twierdzą przedstawiciele związku – około 95% pracowników kopalni Los Pelambres mieszka w dolinie Choapa, gdzie leży ta kopalnia.

Materiały prasowe (Fot: KGHM).

www.smartwatermagazine.com

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Instytut Wydawniczy „Książka i Prasa”. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2019. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.

Treść licencji jest dostępna na stronie:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl>.

Projekt współfinansowany w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej. Za treści wyrażone w tym materiale odpowiada wyłącznie Fundacja Instytut Wydawniczy „Książka i Prasa”. Opinie te w żadnym wypadku nie wyrażają oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej.